

סדרי העדיפויות בתקציב הממשלה¹

ד"ר מומי דהן

בית ספר פדרמן למדיניות ציבורית, האוניברסיטה העברית

והמכון הישראלי לדמוקרטיה

ד"ר משה חזן

המחלקה לכלכלה, האוניברסיטה העברית

תקציר

עבודה זו מראה כי הרמה הנמוכה של הוצאה ציבורית אליה הגיעה ישראל התבטאה בפגיעה חריפה ברמת השירותים הציבוריים שניתנים לאזרחי ישראל אפילו מעבר למתחייב מהוצאות הביטחון החריגות של ישראל. בעבודה זו נמצא כי בעשור וחצי האחרונים חלה ירידה בהוצאה לתלמיד בישראל, וזאת במקביל לעלייה שהייתה במדינות המפותחות, דבר שהביא לפתיחת פער ניכר לרעת ישראל. ההוצאה לתלמיד בישראל נמוכה היום בהשוואה למדינות ה-OECD, וזאת למרות שישראל מוציאה יותר על חינוך (באחוזי תוצר). בתחום הבריאות, נראה מצבה של ישראל טוב באופן יחסי למדינות ה-OECD, למרות ששיעור ההוצאה לבריאות נמוך מזה הנהוג במדינות ה-OECD בממוצע. ישראל יכולה לספק שירותי בריאות ברמה גבוהה הודות לאוכלוסייתה הצעירה, שנזקקת פחות לשירותים אלה. עם זאת, ישראל ממוקמת מתחת לחציון ה-OECD על פי מדד חלופי לשירותי הבריאות לצרכן (תיקנון ההוצאה לבריאות לצרכן לפי נוסחת הקפיטציה). בכל מקרה, המגמות של 15 השנים האחרונות משקפות הידרדרות באספקת שירותי בריאות. ההבדל הבולט ביותר מצוי בתחום הרווחה. ישראל נמצאת במקום ה-23 מתוך 28 מדינות ה-OECD בהוצאות הרווחה (לגביהן קיימים נתונים זמינים). מיקומו הנמוך של הביטוח החברתי בסולם העדיפויות בולט במיוחד בצל אי השוויון הגדול בישראל. נראה שהמיקום הנמוך אינו תואם את העדפות הציבור הישראלי, כפי שהן עולות מסקרי דעת קהל.

¹ מאמר זה נכתב לפני פרוץ המחאה החברתית של קיץ 2011. אנחנו מודים לאבי בן בסט, עומר מואב, אודי ניסן ומישל סטרבציינסקי על הערותיהם המועילות במסגרת יום העיון של מכון פאלק. תודה מיוחדת למייסדת כנס הרצליה נשים מעצבות מדיניות, יעל גרמן, ראש עיריית הרצליה על ייזום עבודה זו ועל המימון של עיריית הרצליה לפרויקט. תודה לכפיר בץ על עזרתו בהכנת העבודה.